

Indhold i dette nyhedsbrev:

- Formandens ord
- Lægning
- Indkaldelse til generalforsamling 2021
- Fremtidige, planlagte arrangementer
- Næste planlagte bestyrelsesmøder

Formandens ord

Nu er foråret her – i hvert fald ifølge kalenderen. (Det er jo ikke altid vejret har fundet ud af det). Men vi kan da glæde os over at gå imod lysere – og forhåbentlig bedre og mere åbne tider.

I dette nyhedsbrev kan vi præsentere endnu et indlæg fra Richard. Denne gang om lægning. Lægningssæsonen er for de fleste lige om døren og der er altid mange spørgsmål, der følger med det. Jeg håber I vil få noget ud af dette fine indlæg.

Generalforsamlingen har vi valgt at flytte, således at vi forhåbentlig kan afholde den med fysisk fremmøde. Se indkaldelse herunder.

Pas på hinanden derude.

God læselyst, Anne Nyquist-Hansen, formand.

Den normale lægning

Den rette fodring er en forudsætning for en vellykket lægning.

Når fodringen op til lægningen er i orden med energi, protein og mineraler så er lammene livskraftige og de lægger sig lettere i den rette stilling med begge ben og hovedet ud i fødevejen samtidig. Vær klar til lægningssætning.

Omkring 2 uger inden fåret skal lægge vil fåret finde det sted hvor den ønsker at lægge. Hvis det er udendørs i en fold med noget bevoksning vil fåret finde et sted med læ og dækning for rovdyr og lidt væk fra resten af flokken. Der har været lavet forsøg som viste at 60 % af fårene søgte ud til kanten af folden for at lægge.

Når fåret skal lægge om nogle få timer vil hun finde sin redeplads, hvis der er et større rum så vil fåret søge et hjørne eller en krog væk fra de øvrige får. Til tider er der flere får der har besluttet at føde det samme sted på samme tid og det giver nogle udfordringer med at holde styr på lammene. Ved at sætte læggebokse op i det store rum, hvor fårene går og med den ene side åben, så er der nogle får som selv vælger at lægge i boksen.

Noget af det første tegn på at læmningen er ved at starte er at fåret trækker sig væk fra de øvrige får, hvis det er muligt, dernæst begynder den at skrabe i strøelsen der hvor den vil læmme. Når lammene begynder at komme, så er det de nyfødte lam der er omkring fåret der er hendes lam. Men hvis lammene har været væk, og kommer til at lugte forkert vil mange får afvise dem, også selv om det er deres egne lam.

Læmningen

Når fåret begynder at få veer, så lægger den sig og rejser sig igen og undersøger om der er kommet noget der hvor bagenden var. Først kan der komme lidt tykt slim og der næste kommer en vandblære til syne. Inden for de næste 30 minutter vil forklovene og næsen komme til syne. Nu skal panden ud gennem bækkenet og det kan også godt tage 30 minutter.

Efter nogle kraftige veer vil det første lam være født, fåret rejser sig og begynder at slikke lammet. Når lammet presses gennem skeden, udløser det hormoner, som gør at fåret skal skabe kontakt til det nyfødte lam. Medens lammet bliver slikket, vil får og lam bræge lidt og de lære hinanden at kende. Lam nr. 2 vil ofte komme inden for en halv time, og den kan let blive født medens fåret står op. Lammet skal være stående efter 30 minutter og søge patten i løbet af ca. 1 time. Hvis fåret er i en mindre læmmeboks når den læmmer, må der ikke stå en spand med vand, da lammet kan blive født ned i vandet og drukner. Inden for de første 5 timer er det vigtigt at lammene ikke kommer væk fra deres mor, for derved bliver der ikke skabt den nødvendige kontakt og moderfåret kan let afvise lammet når den kommer tilbage. Det ideale er at fåret får nogle timer sammen med lammene der hvor hun har læmmet.

Det er uheldigt hvis vi kommer og blander os ved at flytte fåret. Hvis vi ønsker at hjælpe fåret, så kan vi sætte nogle grunder op omkring hende således at de nyfødte lam ikke kommer væk fra fåret. Men tit bliver vi nødt til at flytte får og lam til enkeltboks for at sikre at lam og får bliver sammen.

Efter nogle timer er det let at flytte får og lam til en læmmeboks ved at tage lammene og fåret følger efter ind i boksen.

Når lammene kommer i læmmeboksen, kontrolleres om der er mælk i begge patter, ved at tage en stråle fra hver patte og tjekke om lamme har fået mælk. Lammene løftes op i forbene og nu er det tydeligt at se om maven er pæreformet og fuld af mælk, eller om maven er slank og tom.

Læmmehjælp og opsyn.

Langt de fleste får læmmer selv uden problemer.

Når jeg har haft mange læmninger i en periode, så har min nattesøvn været vigtig. Der skal mindst være 1 periode med 3 timer uafbrudt søvn pr nat ellers så går det ikke.

Mange får læmmer nogle timer efter at der er blevet ro i stalden, mange læmmer mellem 22 og 24 om aftenen og derefter sker der ikke meget inden kl. 4 om morgenen, hvor der igen kommer nogle læmninger. Men inden regler uden undtagelser.

Det største problem er ikke at fårene ikke kan læmme, men at nyfødte lam kommer væk fra deres mor. Det er når flere får læmmer samtidig samme sted, og de stjæler hinandens lam. Problemet er når der er nogle lam til overs som ingen vil have.

Nogle får stjæler nyfødte lam inden de selv har læmmet, og derfor er det vigtigt at tjekke at det får som sættes med lam i læmmeboksen også har læmmet. Det er meget sjældent at får læmmer uden at der er synlig slim eller blod omkring skedeåbningen.

Tjek om der er flere lam i fåret.

Med lidt øvelse kan man mærke lammene inden i fårene, ved at løfte med flad hånd lige foran yveret. Hvis det er hårdt og spændt så her fåret formodentligt ikke læmmet endnu. Hvis der er 1 lam tilbage, kan man tydeligt mærke lammene gennem det tynde maveskind, hvis maven bare er slatten, er fåret færdig med læmningen. Hvis fåret er i lidt for god foderstand og hun har fået 1 lam, medens maveskinnet stadig er stramt, er det svært at afgøre om der er flere lam.

Læmmehjælp, er et håndværk hvor øvelse gør mester.

Jeg husker stadig første gang jeg stak min hånd ind i et får, for at hjælpe med et rette et lam. Det var meget svært at mærke, hvad der var hvad, og hvordan lammet skulle hjælpes ud. Men prøv man bliver bedre og bedre. Jeg har i min tid fået over 20 000 lam og derfor har det også givet øvelse i læmmehjælp, og nu er det som om jeg har øjne på fingrene, når der skal hjælpes med en læmning.

Hvornår tilkalder vi dyrlægen for at hjælpe?

Prøv først selv med fødselshjælp, hvis fåret ikke kan selv indenfor normale tider. Hvis opgaven er for stor for dig så ring til dyrlægen eller afliv fåret.

Hvis du giver læmmehjælp hvor du har haft hånden inde i fåret, så skal du tømme fåret for lam. Når vi giver fødselshjælp, er det normalt fordi læmningen har varet længere ned normalt, og derfor kan lammenes forsyning med ilt fra moderkagen blive nedsat. Dette kan let gøre at de resterende lam bliver svage eller dør inden de bliver født uden hjælp.

Når der er 3 eller flere lam i fåret så kan det sidste lam ligge i et børhorn hvor det er svært et få fat i. Lammet sidder normalt, men pladsen er lidt stram, og vi kan hjælpe ved at rette forbenene ud. Træk i benene et ad gangen og derefter glider lammet lettere ud når vi trækker.

Mange lam bliver født med et ben frem og et tilbage, Hvis vi ikke er der til at hjælpe så vil fåret selv presse lammet ud også selv om det tager lidt længer tid. Når vi kan se at der kun er 1 ben fremme sammen med næsen så prøv at hjælpe lammet ud ved at trække i benet og bag nakken på lammet, Hvis det ikke giver efter så prøv at stikke hånden ind langs halsen af lammet og find det ben der mangler, med en finger kan det tit lade sig gøre at få benet med ud og lammet kommer let ud.

Får med hoved i begge ender. Det sker at hovedet kommer ud uden at forbenene er med, Hvis det har siddet længe, så hæver hovedet og til sidst dør lammet. Igen kan vi få hånden ind langs halsen på lammet og få det ene ben frem, og derefter kan lammet trækkes ud. Igen tjek om der er flere lam i fåret.

Hvis der er 2 ben ude uden hoved, her skal vi finde ud af om det er forben eller bagben. Hvis klovenes trædeflade vender nedad, så er det forben og hvis trædefladen vender opad, så er det bagben. Hvis det er forben, så skal vi ind og finde hovedet og få det med ud i fødevejen, dette kan godt være svært. Hvis det er bagben så tjek at der er en hale og vi er sikker på at det er bagbenene.

Når vi hjælper med en "baglænder" så er det vigtigt at lammet kommer hurtigt ud, hvis navlestrengen kommer i klemme får lammet ikke ilt, og vejrtrækningen går i gang og lammet vil sluge fostervand. Et lam der har slugt fostervand kan ikke trække vejret og dør i løbet af 5 minutter.

Hvis det kun er halen der er på vej ud, så skal du et godt stykke ind og finde kloven. Lirk benet ud medens kloven er i din hånd så livmoderen ikke skades. Når begge bagben er fremme, kan lammet trækkes ud.

Lammene kan ligge på mange andre måder eller være viklet samme, men på med plasthandske brug rigeligt med fødselsgel god fornøjelse. Det er en sejer når lammene er levende ude.

Udstyr før læmning

Hvilke udstyr bør være klar hvis man ønsker at hjælpe et svagt lam.

- Fødselsgel til brug ved fødselshjælp.
- Brev med råmælkspulver. Til lam hvis moderfårene ikke har mælk.
- En sonde som der bruges når svage lam ikke vil sutte.
- Sutteflaske med sut
- Jodsprit til navlen på nyfødte lam.
- Elastikker til halerne til de langhalede racer
- Tang til elastikker.
- Øremærker til lammene.
- NaOH hvis fårene kommer til at æde af kornsækken.
- Mælkepulver

Hygiejne

Hygiejne er meget vigtig når fårene læmmer inde hvor de har gået i nogle måneder. Rigeligt med strøelse, Sørg for at have rene og desinficerede hænde når der laves læmmehjælp. Når der bruges sonde, så skal sondens være helt bakteriefri inden den bliver brugt igen. Sonden der blev brugt sidste år, kan indeholde nogle sporer af E coli derfor køb en ny sonde og hav den klar inden læmningen starter.

Generalforsamling 2021.

Generalforsamlingen 2021 var oprindeligt planlagt til slutningen af marts, men på grund af corona og den ringe mulighed for at samles fysisk, har bestyrelsen besluttet at udskyde generalforsamlingen til maj. Indkaldelse herunder:

Hermed invitation til generalforsamling lørdag den 29. maj 2020, kl. 13.00
Sted: Vilvorde (RTS), Køgevej 131, 4000 Roskilde (**Indkørsel via Søndermarksvej 2**).

Dagsorden i henhold til vedtægter.

1. Valg af dirigent, referent og 2 stemmetællere
2. Bestyrelsens beretning om foreningens virksomhed i det forløbne år
3. Det reviderede regnskab forelægges til godkendelse
4. Behandling af indkomne forslag
5. Fastsættelse af kontingent

NYHEDSBREV

6. Fremlæggelse af fremtidig handlingsplan og budget
7. Valg af bestyrelse og bestyrelsessuppleanter iht. § 5.
8. Valg af revisor og revisorsuppleant iht. § 5.
9. Eventuelt

Ad. Punkt 4.

Indkomne forslag skal være offentliggjort på foreningens hjemmeside senest 14 dage før generalforsamlingens afholdelse.

Ad. Punkt 7. På valg er:

- Anne Nyquist-Hansen
- Inga Stamphøj (indtrådt i stedet for Jerry)

Forslag der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal være sekretæren i hænde senest 4 uger før generalforsamlingen (den 1. maj 2020). Mail: skovlyho@gmail.com

Efter afholdelse af den ordinære generalforsamling, vil Sjællandske Fåreavlere's Fond aflægge beretning og regnskab.

Planlagte arrangementer

Bestyrelsen har planlagt nedenstående arrangementer, men selvfølgelig med forbehold for samlingsforbud mm.

3. april: Fårets dag. Der er som altid Fårets dag, påskelørdag. Hvorvidt det kan afholdes som vanligt, ved vi jo ikke, men planen er lige nu at afholde det på en eller anden måde.

Har du lyst til at deltage, så kontakt Josephine på mail: skovlyho@gmail.com
Hun kan fortælle mere om det og fortælle hvad du skal gøre for at deltage.

28.-29. august: Fåredage. Fåredage måtte jo desværre aflyses sidste år grundet Corona. Vi håber meget at kunne få det stablet på benene igen i år. Så sæt allerede nu kryds i kalenderen.

For dem der ikke ved, hvad fåredage er, så er det et arrangement, hvor vi forsøger at vise forskellige fåreracer frem. Der vil være forskellige arrangementer i løbet af dagen, som f.eks. fåreklipping, hyrdehunde opvisning mm. Derudover vil der være mange udstillere der fremviser deres håndværk og uldprodukter.

Kunne du tænke dig at høre mere om det, eller evt. deltage, så kontakt Anne på mail: btop@post11.tele.dk.

Parasitdage. Der er planlagt en del parasitdage, hvor der er mulighed for at komme med sine gødningsprøver og få dem tjekket for eventuelle parasitter.

NYHEDSBREV

Du skal være forberedt på at deltage aktivt i processen (under kyndig vejledning, selvfølgelig). Foreningen er vært og det er gratis og der bydes også på kaffe og kage.

Det er planlagt til afholdelse 2 gange i Hillerød, Rønnede og Vestsjælland. Nedenfor vil du finde datoer (1. lørdag i månederne maj-oktober):

- 1. maj
- 5. juni
- 3. juli
- 7. august
- 4. september
- 2. oktober

Næste bestyrelsesmøder.

De næste bestyrelsesmøder er planlagt til:

- 16. marts
- 4. maj

Har du punkter du ønsker behandlet på bestyrelsesmøder, så send dem til bestyrelsen@sifaar.dk.